

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนาบัณฑิตศึกษาระดับปริญญาโท สาขาสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในช่วงปีการศึกษา 2530-2539 โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย 2 ลักษณะ คือ

1. การวิเคราะห์เอกสาร
2. การวิจัยเชิงอนาคตโดยใช้เทคนิคเดลฟาย

รายละเอียดของการดำเนินการวิจัยทั้ง 2 วิธี มีดังต่อไปนี้

การวิเคราะห์เอกสาร

การวิเคราะห์เอกสารมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของบัณฑิตศึกษาระดับปริญญาโท สาขาสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ จำนวนนิสิต คณาจารย์ ผู้สำเร็จการศึกษา ทุนอุดหนุนการวิจัย ทุนผู้ช่วยสอน และ ค่าใช้จ่ายรายหัวต่อนิสิตเต็มเวลา (FTSE) ระดับบัณฑิตศึกษาระดับปริญญาโท สาขาสังคมศาสตร์ ในช่วงปีการศึกษา 2525-2529 โดยใช้ค่าสถิติต่อไปนี้คือ ค่าร้อยละ (Percentage) และค่ามัธยฐานเลขคณิต (Mean) ทั้งนี้โดยการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณจากเอกสารต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย

1. รายงานประจำปี บัณฑิตวิทยาลัย
2. ข้อมูลนิสิตใหม่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. สมุดสถิติ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. โครงการประเมินผลแผนพัฒนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระยะที่ 5 (พ.ศ.2525-2529)
5. ทำเนียบคณาจารย์บัณฑิตศึกษา
6. ข้อมูลบุคลากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2529
7. ข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย

การวิจัยแบบ เทคนิค เดลฟาย

การวิจัยแบบ เทคนิค เดลฟายมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค เบื้องต้น ประสงค์ด้านคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านสังคมศาสตร์การวิจัย และการบริการทางวิชาการแก่สังคมในระดับบัณฑิตศึกษาด้านสังคมศาสตร์ที่พึงประสงค์ และแนวทางการพัฒนาด้านศึกษาด้านสังคมศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในช่วงปีการศึกษา 2530-2539 ซึ่งมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การเลือกตัวอย่างประชากร ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกตัวอย่างประชากรในการวิจัยดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญด้านบัณฑิตศึกษา ซึ่งมีคุณสมบัติดังนี้คือ บุคคลที่เคยเป็นอาจารย์ประจำ หรือปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีหรือเคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา รวมทั้งจะต้องมีคุณสมบัติอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้คือ

1.1.1 เป็นผู้บริหาร หรือ เคยมีประสบการณ์ในการบริหารงานวิชาการมาแล้วตั้งแต่ระดับหัวหน้าวิชาขึ้นไป หรือ

1.1.2 เป็นผู้ที่มีตำแหน่งทางวิชาการตั้งแต่ระดับรองศาสตราจารย์ขึ้นไป หรือ

1.1.3 เป็นผู้ที่มีผลงานทางวิชาการด้านสังคมศาสตร์ เป็นที่ปรากฏอย่าง ต่อเนื่องและสม่ำเสมอจนเป็นที่ยอมรับของสังคม และวงการอุดมศึกษา

1.2 จากเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 ท่าน ประกอบด้วย

- (1) ศาสตราจารย์ ดร.ระวี ภาวิไล
- (2) ศาสตราจารย์ ดร.วิทย์ วิศทเวทย์
- (3) รองศาสตราจารย์ ดร.ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา
- (4) รองศาสตราจารย์ ดร.ครุณี ทิรัญรักษ์
- (5) รองศาสตราจารย์ ดร.สรชัย พิศาลบุตร

(6) รองศาสตราจารย์ ดร.สุจิต บุญบงการ

(7) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อัมมชัย ศุภผลศิริ

ทั้งนี้ เพื่อให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว เสนอรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิด้านบัณฑิตศึกษาสาขา
สังคมศาสตร์ ท่านละประมาณ 15 คน โดยใช้เกณฑ์ที่กำหนดไว้ตามข้อ 1.1

1.3 ผู้วิจัยนำรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับการ เสนอชื่อมาจัดลำดับความถี่จาก
มากไปหาน้อย แล้วผู้วิจัยได้คัดเลือก เฉพาะผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับการ เสนอชื่อซ้ำกันด้วยความถี่
ตั้งแต่ 3 ขึ้นไป ปรากฏว่าได้รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นตัวอย่างประชากรจำนวน 22 ท่าน ดัง
รายชื่อที่แสดงไว้ในภาคผนวก

จากการศึกษาเทคนิคเดลฟาย พบว่า ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยแบบเทคนิค
เดลฟายนั้นหากมีจำนวนผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 17 คนขึ้นไป อัตราลดลงของความคาดเคลื่อนจะมี
น้อยมาก และจะ เริ่มมีค่าคงที่ (Thomas T. MacMillan "The Dephi Technique"
อ้างจาก เกษม บุญอ่อน 2522 : 28) ดังนั้นผู้วิจัยจึงถือว่าจำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ 22 ท่าน
เป็นตัวอย่างประชากรที่เหมาะสม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในการเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้าง
แบบสอบถามขึ้นเอง โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

2.1 ในขั้นต้นผู้วิจัยได้ศึกษารายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับ ปรัชญา หลักการ
และขอบเขต ของสังคมศาสตร์ การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา และการจัดการศึกษาระดับ
บัณฑิตศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จากเอกสารและวารสารต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทาง
ประกอบการศึกษาขั้นต้นโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญอย่างไม่เป็นทางการ จำนวน 7 ท่าน
ดังรายชื่อที่ปรากฏในข้อ 1.2 ข้างต้น โดยให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความเห็นเกี่ยวกับประเด็นต่อ
ไปนี้

2.1.1 สภาพปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาสาขา
สังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.1.2 แนวทางการพัฒนาบัณฑิตศึกษาสาขาสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย ในช่วงปีการศึกษา 2530-2539

จากการศึกษาขั้นต้นดังกล่าวผู้วิจัยได้กำหนดกรอบ (Frame) ในการสร้างแบบสอบถามรอบที่ 1 ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด ประกอบด้วยประเด็นต่อไปนี้

(1) สภาพปัญหาของบัณฑิตศึกษาศาสาสังคมศาสตร์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในส่วนที่เกี่ยวข้อง เป้าประสงค์ด้านการผลิตบัณฑิต การวิจัย และการบริการทางวิชาการแก่สังคม รวมทั้งสภาพปัญหาเกี่ยวกับ นิสิตบัณฑิตศึกษา คณาจารย์ศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา การเรียนการสอน การบริหารการศึกษา และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

(2) แนวทางการพัฒนานิสิตศึกษาศาสาสังคมศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ด้านต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ในช่วงปีการศึกษา 2530-2539

2.2 แบบสอบถามรอบที่ 2 สร้างขึ้นจากการรวบรวมความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิจากการตอบแบบสอบถามปลายเปิดรอบที่ 1 ทั้งนี้โดยแบบสอบถามรอบที่ 2 นี้เป็นแบบสอบถามปลายเปิดแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 สเกล (Rating Scale) จำนวน 93 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาศาสาสังคมศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในประเด็นที่เกี่ยวข้อง

- (1) ผลผลิตระดับบัณฑิตศึกษาศาสาสังคมศาสตร์
- (2) คณาจารย์บัณฑิตศึกษาศาสาสังคมศาสตร์
- (3) นิสิตบัณฑิตศึกษาศาสาสังคมศาสตร์
- (4) การเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาศาสาสังคมศาสตร์
- (5) การบริหารการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาศาสาสังคมศาสตร์
- (6) การให้บริการข้อมูลและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาศาสาสังคมศาสตร์

ระดับบัณฑิตศึกษาศาสาสังคมศาสตร์

ตอนที่ 2 เป้าประสงค์ของบัณฑิตศึกษาศาสาสังคมศาสตร์ที่พึงประสงค์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในช่วงปีการศึกษา 2530-2539 ในด้านต่าง ๆ คือ

- (1) คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาศาสาสังคมศาสตร์
- (2) การวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาศาสาสังคมศาสตร์

(3) การบริหารทางวิชาการแก่สังคมระดับบัณฑิตศึกษาศาสาสังคมศาสตร์

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาบัณฑิตศึกษาศาสาสังคมศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในช่วงปีการศึกษา 2530-2539 ซึ่งประกอบด้วย

- (1) คุณลักษณะของคณาจารย์บัณฑิตศึกษาศาสาสังคมศาสตร์ที่พึงประสงค์
- (2) แนวทางการพัฒนาคณาจารย์บัณฑิตศึกษาศาสาสังคมศาสตร์
- (3) คุณลักษณะของนิสิตบัณฑิตศึกษาศาสาสังคมศาสตร์ที่พึงประสงค์
- (4) แนวทางการคัดเลือกเพื่อให้ได้นิสิตบัณฑิตศึกษาศาสาสังคมศาสตร์

ที่พึงประสงค์

- (5) แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาศาสาสังคมศาสตร์
- (6) แนวทางการพัฒนาระบบบริหารการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาศา

สังคมศาสตร์

- (7) แนวทางการพัฒนาการให้บริการข้อมูลและสิ่งอำนวยความสะดวก

ที่จำเป็นต่อการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาศาสาสังคมศาสตร์

ผู้ทรงคุณวุฒิจะตอบแบบสอบถามรอบนี้ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 สเกล

โดยแต่ละช่วงคะแนนมีความหมายดังนี้

6	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
5	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
4	หมายถึง	เห็นด้วยพอสมควร
3	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
2	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด
1	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย

2.3 แบบสอบถามรอบที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายปิดที่ใช้ข้อกระทง เหมือนแบบ

สอบถามรอบที่ 2 แต่เพิ่มตำแหน่งมัธยฐาน (Median) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) และตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านตอบในแบบสอบถาม รอบที่ 2

3. การเก็บและรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ เก็บและรวบรวมข้อมูลตาม
ขั้นตอนต่อไปนี้

3.1 ติดต่อผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 22 ท่าน พร้อมทั้งนำแบบสอบถามรอบที่ 1 ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตอบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดได้แสดงความคิดเห็นด้วยการให้สัมภาษณ์ ซึ่งในการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ทำการบันทึกเทปไว้ท่านละประมาณ 1-2 ชั่วโมง ทั้งนี้โดยผู้วิจัยได้เริ่มส่งแบบสอบถามตั้งแต่วันที่ 19 มกราคม 2530 และรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนได้ทั้งหมด 22 ฉบับ ในวันที่ 30 มีนาคม 2530

3.2 นำข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามรอบที่ 1 มาสร้างแบบสอบถามรอบที่ 2 โดยการนำความคิดเห็นที่ได้รับมาจำแนกเป็นข้อกระทงของแบบสอบถามรอบที่ 2 ทั้งนี้โดยพยายามคงความหมาย เดิมตามความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามรอบที่ 1 และรวบรวมความคิดเห็นที่ใกล้เคียงกันไว้ในข้อเดียวกัน

ผู้วิจัย เริ่มส่งแบบสอบถามรอบที่ 2 ตั้งแต่วันที่ 21 พฤษภาคม 2530 และรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนมาได้ทั้งหมด 22 ฉบับ ในวันที่ 29 มิถุนายน 2530

3.3 นำข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามรอบที่ 2 มาวิเคราะห์หาคำมัธยฐานฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์ เป็นรายข้อกระทง แล้วสร้างแบบสอบถามรอบที่ 3 ซึ่งมีข้อกระทงเหมือนแบบสอบถามรอบที่ 2 แต่ได้เพิ่มตำแหน่งของมัธยฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ รวมทั้งตำแหน่งที่ผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่านตอบในแบบสอบถามรอบที่ 2 เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจว่าจะยืนยันคำตอบเดิม หรือเปลี่ยนแปลงคำตอบใหม่ ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงคำตอบ หรือยืนยันคำตอบเดิมที่อยู่นอกพิสัยระหว่างควอไทล์นั้น ผู้ทรงคุณวุฒิจะต้องแสดงเหตุผลประกอบด้วย

ผู้วิจัย เริ่มส่งแบบสอบถามรอบที่ 3 ตั้งแต่วันที่ 18 กรกฎาคม 2530 และเก็บรวบรวมกลับคืนมาได้ครบ 22 ฉบับ ในวันที่ 3 กันยายน 2530

4. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม เทคนิคเคสพาย ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยใช้แบบสอบถามทั้งหมด 3 รอบ ซึ่งแบบสอบถามรอบแรกเป็นแบบปลายเปิดแบบสอบถามรอบที่ 2 และ 3 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า 5 สเกล และคำตอบ

จากแบบสอบถามรอบที่ 3 ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน พิสัยระหว่างควอไทล์ และฐานนิยม แล้วนำมาแปลผลดังนี้

4.1 มัธยฐาน (MEdian)

จากแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า 5 สเกล ผู้วิจัยได้ให้ค่าน้ำหนักคะแนนดังนี้

- 6 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
- 5 หมายถึง เห็นด้วยมาก
- 4 หมายถึง เห็นด้วยพอสมควร
- 3 หมายถึง เห็นด้วยน้อย
- 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด
- 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วย

การแปลความหมายของคะแนนเป็นดังนี้คือ

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 5.50 ขึ้นไป หมายถึง กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับ
ข้อความนั้นมากที่สุด

ค่ามัธยฐานระหว่าง 4.50-5.49 หมายถึง กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับ
ข้อความนั้นมาก

ค่ามัธยฐานระหว่าง 3.50-4.49 หมายถึง กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับ
ข้อความนั้นพอสมควร

ค่ามัธยฐานระหว่าง 2.50-3.49 หมายถึง กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับ
ข้อความนั้นน้อย

ค่ามัธยฐานระหว่าง 1.50-2.49 หมายถึง กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับ
ข้อความนั้นน้อยที่สุด

ค่ามัธยฐานต่ำกว่า 1.50 ลงมา หมายถึง กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิไม่เห็นด้วย
กับข้อความนั้น

4.2 พิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range)

ผู้วิจัยได้คำนวณหาค่าพิสัยระหว่างควอไทล์โดยการคำนวณหาค่าความ

แตกต่างกันระหว่างควอไทล์ที่ 3 กับ ควอไทล์ที่ 1 และถ้าพบว่าข้อความใดมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ตั้งแต่ 1.50 ลงมา แสดงว่าความเห็นของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน แต่ถ้าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของข้อความใดมีค่ามากกว่า 1.50 แสดงว่าความเห็นของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อข้อความนั้นไม่สอดคล้องกัน

4.3 ฐานนิยม (Mode)

ผู้วิจัยคำนวณหาค่าฐานนิยมของแต่ละข้อความด้วยการหาค่าความถี่ของระดับคะแนนจาก 1-6 สำหรับแต่ละข้อความ ถ้าระดับคะแนนใดที่มีความถี่สูงสุดก็ถือเป็นค่าฐานนิยมของข้อความนั้น ในกรณีที่มีความถี่สูงสุดของระดับคะแนนเท่ากัน และระดับค่าแนวนั้นอยู่ติดกันจะถือเอาค่ากลางระหว่างคะแนนเท่ากัน แต่ถ้าระดับคะแนนไม่ได้อยู่ติดกันจะถือว่าระดับคะแนนทั้งสองนั้นเป็นฐานนิยมของข้อความนั้น ๆ

หลังจากนั้นผู้วิจัยได้คำนวณหาค่าความแตกต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยม เพื่อสนับสนุนความสอดคล้องของความเห็นของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ โดยผู้วิจัยกำหนดว่าข้อความที่มีผลต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยมไม่เกิน 1 ถือว่าความเห็นของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน

4.4 ผู้วิจัยจะนำเอาข้อความที่กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกันทั้งในด้านมัธยฐาน พิสัยระหว่างควอไทล์ และฐานนิยม มาสรุปเป็นความคิดเห็นของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อ สภาพปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาสาขาสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป้าประสงค์ของบัณฑิตศึกษาสาขาสังคมศาสตร์ที่พึงประสงค์ของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในช่วงปีการศึกษา 2530-2539 และแนวทางการพัฒนาบัณฑิตศึกษา สาขาสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในช่วงปีการศึกษา 2530-2539 แล้วนำเสนอเป็นผลการวิเคราะห์ข้อมูล